

Sanskriti päritolu, häädus ja seosed

Sanskriti keel - jumalate keel

Tuhandeid aastaid tagasi elasid Indias rishid, iidset nägijad või targad. Nad väljendasid oma ülevaid vaimulikke teadmisi graatsiliste salvide ja oskusliku proosaga, mis kõik olid koostatud tähelepanuväärses keeles. Keeles, mis ei sarnane ühegi teise keelega - sanskriti keelega. Selle nimi on tuletatud sõnast saṃskṛtam, mis tähendab elegantset, rafineeritud, veatut, täiuslikku. Seda nimetatakse ka devavaniks või girvaniks, mis tähendab "jumalate keelt".

Sellele eristuvale keelele antakse jumalik staatus ainulaadse alguse tõttu. Kui teised keeled on selgelt inimkultuuri produkt, siis sanskriti keel arvatakse olevat jumaliku päritolu. Öeldakse, et see on apaurusheya, mitte inimese loodud. See julge väide põhineb asjaolul, et see on Vedade keel, mis on kogu Hindu traditsiooni lähtekiri. Kõige esimest sanskriti keelt kasutatakse Rig Veda Samhitas, mis on Vedade kõige iidsem osa. Lääne teadlaste hinnangul on see tekst enam kui 3500 aastat vana, kuid traditsioonilised India teadlased väidavad, et see on tegelikult ajatu, algusetu, igavene. Need teadlased omistavad vedade esoteerilisi religioosseid ja vaimseid õpetusi otse Jumalale. Pühakirjad ise ütlevad poeetiliselt, et Jumal on nad välja hinganud nagu tuli eraldaks suitsu. Kuna kõigest väljuvast lähtub Jumal, peab Jumal olema ka Vedade allikas. Selle traditsioonilise arvamuse kohaselt ei koostanud rišid Vedasid iseseisvalt. Selle asemel avastasid nad ja andsid verbaalse vormi teadmisele, mille Jumal lõi aegade alguses. Sel põhjusel nimetatakse rišidid mantra-draśtraaraks - mantrate nägijaid, neid, kes avastasid Vedade õpetused. Kuidagi suutsid tajuda seda, mida teised ei osanud tajuda; sellepärast nimetatakse neid rishideks.

Sanskriti jumaliku päritolu teine väljend ilmneb imelises mütoloogilises loos, mis kujutab Lord Śivat Natarajana, kes tegeleb oma metsiku, kosmilise loomise ja hävitamise tantsuga. Tantsides mängis ta oma trummi, damarut. Iga taktiga ilmusid tema trummilt välja sanskriti tähestiku tähed, mis olid paigutatud neljateistkümnesse rühma. Selline neljateistkümnesse rühma kuuluv tähtede paigutus sai suure grammatiku Panini töös keskseks.

Üldiselt on sõna ja selle tähenduse suhe meelevaldne. Pole mingit põhjust, miks sõna „raamat“ peaks sellele objektile viitama. Selle asemel oleks võinud kasutada mis tahes ohtramat sõna või heli, näiteks siristust. Ometi kasutame kõik sõna "raamat" ühisel nõusolekul või kokkuleppel. Teiselt poolt on mõned sõnad, mis on nende tähendustega tihedalt seotud. Sõnad nagu „pauk“, „krahh“ ja „krigistamine“, „mõirgamine“ ja „luksumine“. Kõik need sõnad jäljendavad helisid, mida nad esindavad. Luuletajad nimetavad seda kasutamist onomatopöaks.

lidne grammatik Katyayana astus sellest sammu edasi. Ta kuulutas, et iga sanskriti sõna ja selle tähenduse suhe on igavene, mille on loonud Jumal ja mis ei põhine pelgalt inimlikul kokkuleppel. Katyayana sõnul on sõna ākāśa igavesti varustatud taeva tähistamise väega. Ja sõna bhūmī on igavesti varustatud tähistama maad. Selle teooria põhjal, kui taevas, maa ja kõik muu oli Jumala loodud, loodi ka nende sanskriti nimed. Ükski teine keel ei esita sellist väidet - et tal oleks jumalik päritolu.

Keeleteadlased seletavad keelte päritolu üldiselt evolutsiooniga. Nagu teate, tuletati kõik tänapäevased keeled varasematest, nagu inglise keel, mis arenes välja angloaksonite kõnест. Keeleteadlased näitavad, kuidas keeled arenevad puu kasutamisel, mille väikesed oksad tähistavad tänapäevaseid keeli ja suuremad jäsemed varasemaid.

See indoeuroopa keelte puu näitab inglise keele arengut germaani keeltest. See näitab ka seda, kuidas tänapäeval Põhja-Indias räägitud rahvakeeled on kõik sanskriti otsesed järeltulijad. Kuid

sanskriti keel ei ole ühegi tuntud keele järeltulija. See on rühmitatud teiste indo/euroopa keeltega, kuna jagab nendega teatud omadusi. Lääne teadlased väidavad, et sanskriti, ladina ja vanakreeka keel on sõsarkeeled, mis kõik on arenenud ühisest esivanemast. Kuid keeleteadlased pole seda esivanemate keelt veel avastanud. Niisiis sõnastasid nad oma uuringute põhjal hüpoteetilise esivanemate keele. Nad nimetasid selle proto-indoeuroopa keeleks. Kuid pole tõendeid selle kohta, et selline keel on kunagi olemas olnud. Nii et sanskriti keelt eristab veelgi enam asjaolu, et see pole tuletatud ühestki muust tuntud keelest.

Ehkki sanskriti keel on seotud ladina ja vanakreeka keelega, paistab see neist erinevat oma tähestiku ülimalt keeruka ülesehituse ja korralduse tõttu. Ladina keeles kasutatud rooma tähed algavad a, b, c, d jne. Kuid miks algavad need täishäälikuga, millele järgneb kolm kaashäälikut ja siis teine täishäälik? Kreeka tähestikus kasutatakse sama järjekorda; alfa, beeta, gamma jne. Sanskriti keeles on seevastu hästi organiseeritud ja hästi struktureeritud tähestik.

Sanskrit Varṇa-mālā (Alphabet) at a glance

Format: Déva-nāgarī IAST (ITRANS)

VOWELS

(Read it across table, then down)

	Simple Vowels		Compound Vowels	
	Short	Long		
Guttural	अ a	आ ā (A, aa)	ए é	ऐ ai
Palatal	इ i	ई ī (I, ii, ee)	ओ o	औ au
Labial	उ u	ऊ ū (U, uu, oo)	अं am̐ (aM)	
Cerebral	ऋ ṛi ¹ /ṛu (Ri, Ru)	ॠ ṛī ² /ṛī (RI)	अः aḥ (aH)	
Dental	ॡ ṛi ³ /ṛu (IRi, IRu)	ॢ ṛī ⁴ /ṛī (IRI)		

CONSONANTS

(Read it across table, then down)

Mouth Location↓	Hard (paruṣha)		Soft (komala)		Anunāsika
	Un-aspirate	Aspirate	Un-aspirate	Aspirate	Nasal
Guttural →	क ka	ख kha	ग ga	घ gha	ङ ṅa (~Na)
Palatal →	च cha ⁵	छ chha ⁶	ज ja	झ jha	ञ ña (~na)
Cerebral →	ट ṭa (Ta)	ठ ṭha (Tha)	ड ḍa (Da)	ढ ḍha (Dha)	ण ṇa (Na)
Dental →	त ta	थ tha	द da	ध dha	न na
Labial →	प pa	फ pha	ब ba	भ bha	म ma

य ya (palatal)	र ra (cerebral)	ल la (dental)	व va (labial)
श sha ⁷ (palatal)	ष ṣha ⁸ (Sha) (cerebral)	स sa (dental)	ह ha (guttural)

IAST uses the following convention: ¹ṛ ²ṛī ³ṛi ⁴ṛī ⁵ca ⁶cha ⁷śa ⁸ṣa

See algab lühikeste ja pikkade täishäälikutega: *a, ā, i, ī, u, ū, r, ṛ, ṝ* (! - pole pikka vormi)

Vowels							
अ	आ	इ	ई	उ	ऊ	ऋ	ॠ
a	ā	i	ī	u	ū	ṛ	ṝ

Seejärel tulevad diftongid, mis on põhimõtteliselt täishäälikute kombinatsioonid: *e, ai, o, au*.

Diphthongs			
ए	ऐ	ओ	औ
e	ai	o	au

Järgmisena tulevad kaashäälikud, mis on korraldatud vastavalt nende liigendamiskohale, alustades kurgu tagaosas asuvatest häälikutest: *ka, kha, ga, gha, ṅ*:

	Hard		Soft		Nasals
Gutterals	क ka	ख kha	ग ga	घ gha	ङ ṅ
Palatals	च ca	छ cha	ज ja	झ jha	ञ ña
Linguals	ट ṭa	ठ ṭha	ड ḍa	ढ ḍha	ण ṇa
Dentals	त ta	थ tha	द da	ध dha	न na
Labials	प pa	फ pha	ब ba	भ bha	म ma

Kõva suulae häälikud: *ca, cha, ja, jha, ña*:

	Hard		Soft		Nasals
Gutterals	क ka	ख kha	ग ga	घ gha	ङ ṅ
Palatals	च ca	छ cha	ज ja	झ jha	ञ ña
Linguals	ट ṭa	ठ ṭha	ड ḍa	ढ ḍha	ण ṇa
Dentals	त ta	थ tha	द da	ध dha	न na
Labials	प pa	फ pha	ब ba	भ bha	म ma

Suuõõnes olevad keelelised konsonandid: **ṭa, ṭha, ḍa, ḍha, ṇa:**

	Hard		Soft		Nasals
Gutturals	क ka	ख kha	ग ga	घ gha	ङ ṅ
Palatals	च ca	छ cha	ज ja	झ jha	ञ ña
Linguals	ट ṭa	ठ ṭha	ड ḍa	ढ ḍha	ण ṇa
Dentals	त ta	थ tha	द da	ध dha	न na
Labials	प pa	फ pha	ब ba	भ bha	म ma

Esihammaste taga olevad häälikud: **ta, tha, da, dha, na:**

	Hard		Soft		Nasals
Gutturals	क ka	ख kha	ग ga	घ gha	ङ ṅ
Palatals	च ca	छ cha	ज ja	झ jha	ञ ña
Linguals	ट ṭa	ठ ṭha	ड ḍa	ढ ḍha	ण ṇa
Dentals	त ta	थ tha	द da	ध dha	न na
Labials	प pa	फ pha	ब ba	भ bha	म ma

Huulhäälikud: **pa, pha, ba, bha, ma:**

	Hard		Soft		Nasals
Gutturals	क ka	ख kha	ग ga	घ gha	ङ ṅ
Palatals	च ca	छ cha	ज ja	झ jha	ञ ña
Linguals	ट ṭa	ठ ṭha	ड ḍa	ढ ḍha	ण ṇa
Dentals	त ta	थ tha	द da	ध dha	न na
Labials	प pa	फ pha	ब ba	भ bha	म ma

Kõigil neil viiel rühmal on sisemine kord; esimene paar on kõva või hääletu, näiteks: **ka, kha, ca, cha.**

Hard	
क ka	ख kha
च ca	छ cha
ट ta	ठ ṭha
त ta	थ tha
प pa	फ pha

Teine paar on pehme või hääleline, nagu *ga, gha, ja, jha* jne:

Soft	
ग ga	घ gha
ज ja	झ jha
ड ḍa	ढ ḍha
द da	ध dha
ब ba	भ bha

Iga rühma viies täht on nasaalne:

Nasals
ङ ṅ
ञ ña
ण ṇa
न na
म ma

Iga kaashäälikupaar algab häälimata häälikuga (unaspirated) nagu *ka* või *ga*:

	Hard	Soft	Nasals		
Gutturals	क ka	ख kha	ग ga	घ gha	ङ ṅ

Järgneb neile vastav hääliv häälik (aspiratsioon), näiteks *kha* või *gha*:

	Hard	Soft	Nasals		
Gutturals	क ka	ख kha	ग ga	घ gha	ङ ṅ

Nendele 25 konsonandile järgneb neli poolhäälikut: *ya, ra, la, va*:

Semi-Vowels
य ya
र ra
ल la
व va

Kolm susisevat häälikut (sibilanti): *śa, ṣa, sa* ja *h*-täht:

Sibilants
श śa
ष ṣa
स sa
ह ha

See väga organiseeritud struktuur aitab kindlustada iga tähe õige häälduse.

Sõnade hääldamine inglise keeles on paljude jaoks problemaatiline, kuna inglise keel ei ole foneetiline - iga tähe heli pole fikseeritud. See varieerub sõltuvalt sõnast.

Sanskriti keel on seevastu täiesti foneetiline; iga tähel on üks ja ainult üks heli. Sanskriti keel võimaldab tänu oma erakordselt keerukale grammatikale ka tohutult selget väljendust ja täpsust. Sellel on kaheksa käännet, võrreldes kolme ingliskeelse käändega, verbe saab pöörata kümnes erinevas ajavormis ja meeleolus, sellel on duaalne soo-vormel, neutraalne sugu ja ulatuslik sõnavara, mis võimaldab luua uusi sõnu.

Kogu see keerukus muudab sanskriti keele suurepäraseks filosoofiliste ja vaimsete õpetuste väljendamiseks, just nende õpetuste jaoks, mis on just selles kirjanduses nii kesksed.

Uurime sanskriti keele ajalugu, millel oli nii suur ajalooline tagajärg. Viitasime juba suurele grammatikule Paninile, kes elas umbes 2500 aastat tagasi. Panini on tuntud teksti koostamise poolest, mis kodeeris kõik sanskriti keele grammatikareeglid umbes 4000 lühikeses aforismis, mida nimetatakse suutrateks. Ta nimetas oma säravase teose lihtsalt: Ashtaadhyayi - tagasihoidlikult „kaheksa peatüki raamatuks“. See töö oli nii selge ja ülevaatlik, et peagi sai see sanskriti keele grammatika standardtekstina üldtunnustatud ja teadlased on seda kasutanud Panini ajast kuni tänapäevani.

Enamik raamatuid, mida te ülikoolis kasutasite, olid ajakohased ja asjakohased võib-olla 5–10 aastat, kuid Panini Ashtaadhyayit on viimase 2500 aasta jooksul pidevalt kasutatud. Iga sanskriti kirjanduse teos, mis on koostatud pärast Panini aega, järgis rangelt tema tekstis sätestatud grammatilisi reegleid. Niisiis andis Panini töö aluse täielikule grammatilisele ühtsusele ja sellel oli üllatav tagajärg; see takistas sanskriti arengut. Kui vanemad keeled arenevad uuemateks, muutuvad vanad keeled lõpuks arhailiseks ja arusaamatuks. Näiteks enne Shakespeare'i aega, umbes 400 aastat tagasi kirjutatud ingliskeelseid teoseid ei saa ilma spetsiaalse väljaõppeta mõista. Kuid sanskriti keel pääses sellest evolutsiooniprotsessist tänu Panini grammatika rangele vastavusele. Selle tulemusena on tuhandeid aastaid tagasi kirjutatud teosed sama arusaadavad kui vaid aastakümneid tagasi kirjutatud teosed.

<i>svara</i> Vowels	<i>hrasva</i> Short	<i>dirgha</i> Long
<i>kaṅṭhya</i> Velar	अ a	आ ā
<i>tālavya</i> Palatal	इ i	ई ī
<i>oṣṭhya</i> Labial	उ u	ऊ ū
<i>mūrdhanya</i> Retroflex	ऋ ṛ	ॠ ṝ
<i>dantya</i> Dental	ऌ ḷ	
<i>kaṅṭhatālavya</i> Palato-Velar		ऐ ai
<i>kaṅṭhoṣṭhya</i> Labio-Velar		औ au
	ए e	ओ o

	<i>sparsā</i> Stop		<i>anunāsika</i> Nasal	<i>antastha</i> Semivowel	<i>ūṣman</i> Sibilant
<i>vyañjana</i> Consonants	<i>aghoṣa</i> Unvoiced	<i>ghoṣa</i> Voiced			
	<i>alpaprāṇa</i> Unaspirated	<i>mahāprāṇa</i> Aspirated	<i>alpaprāṇa</i> Unaspirated	<i>aghoṣa</i> Unvoiced	<i>ghoṣa</i> Voiced
	<i>alpaprāṇa</i> Unaspirated	<i>mahāprāṇa</i> Aspirated	<i>alpaprāṇa</i> Unaspirated	<i>aghoṣa</i> Unvoiced	<i>mahāprāṇa</i> Aspirated
<i>kaṅṭhya</i> Velar	क ka	ख kha	ग ga	घ gha	ङ ṅa
<i>tālavya</i> Palatal	च ca	छ cha	ज ja	झ jha	ञ ña
<i>mūrdhanya</i> Retroflex	ट ṭa	ठ ṭha	ड ḍa	ड़ ḍha	ण ṇa
<i>dantya</i> Dental	त ta	थ tha	द da	ध dha	न na
<i>oṣṭhya</i> Labial	प pa	फ pha	ब ba	भ bha	म ma
				य ya	र ra
				ल la	व va
				श śa	ष ṣa
				स sa	ह ha

Anusvāra(a)ṁ   Visarga(a)ḥ
(ayogavāha)

gv

डःna
अna
णna
नna
मma

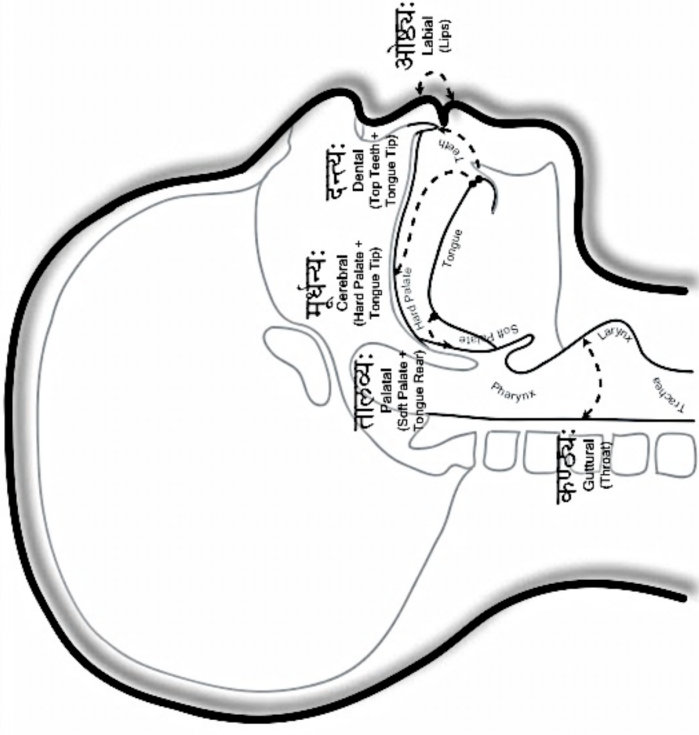
घgha
झjha
ढdha
धdha
भbha
वva
हha

गga
जja
डda
ढda
बba
लla
सsa

खkha
छcha
ठtha
थtha
फpha
रra
षsa

कka
चca
टta
तta
पpa
यya
शsa

1 2 3 4 5

Sanskriti tähtede päritolu legendid

1. Rudra mõirgas
2. Śakti naeris
3. Śiva damru helid
4. Sati kehast 52 Śaktipiitha
5. Tšakrate naadide helid

Sati legend

Kui Śiva sai teada, et Sati oli rituaalitules ohverdanud enda elu, haaras teda ääretu kurbus ja viha. Ta jõudis rituaalipaika, kus leidis Sati elutu keha. Sügavas leinas tõstis Śiva Sati surnukeha oma õlgadele ja hakkas sellega mööda maad rändama, nuttes ja mälestades oma armastatud abikaasat. Śiva lein oli nii intensiivne, et see tekitas kogu maailmas kaose. Jumalad ja maailm hakkasid vappuma Śiva raevu ja leina tõttu. Tema kõikehävitatav energia ohustas universumi tasakaalu. Kui Śiva kõndis mööda maad, kandis ta Sati keha endaga kaasas, mis hakkas mädanema ja lagunema. Nähtus tekitas loodusele hävingut ning jumalad otsustasid, et midagi tuleb ette võtta, et taastada tasakaal. Jumal Vishnu, kes on universumi säilitaja, otsustas tegutseda. Ta võttis oma Sudarshana Chakra (jumaliku ketta) ja kasutas seda Sati keha tükeldamiseks. Vishnu lõi Sati keha 52 tükiks, ja need langesid laiali üle kogu India mandriosa (kaasa arvatud mõned paigad väljaspool Indiat). Iga koht, kuhu Sati keha osa langes, muutus pühaks ja neid tuntakse **Shakti Peethadena**.

Iga sanskriti tähestiku tähte nimetatakse Matrikaks. Mata on Jumalanna, Ema, Shakti. Matrika, Ema aspekt.

Seos tšakratega

Sanskriti tähed on tihedalt seotud tšakratega (energiakeskustega) inimese kehas. See idee pärineb joogatradiitsioonist ja tantrismist, kus usutakse, et igal tšakral on unikaalsed vibratsioonid ja need on seotud sanskriti tähestiku erinevate helidega (matrika).

Sanskriti tähestikus on **50 heli** (vokaalid ja konsonandid), mis jagunevad erinevate tšakrate vahel.

1. **Mūlādhāra** ehk juurtšakra – bija mantra: **LAM̐**
  - **Asukoht:** Selgroo alus
  - **Element:** Maa
  - **Sanskriti helid:** Vokaalid: a, ā, i, ī
  - **Nādide silbid:** vaṁ, śam, ṣam, sam
  - **Tähendus:** "LAM" stabiliseerib ja ühendab maaenergiaga, luues turvatunde ja stabiilsuse.

2. Svādhiṣṭhāna ehk sakraaltšakra –

* bīja mantra: **VAM̐**

- **Asukoht:** Naba ja häbemeluu vahel
- **Element:** Vesi
- **Sanskriti helid:** 6 heli - Konsonandid: **u, ū, ṛ, ṝ, l, l̄**
- Kuue kroonlehega lootoseõiel nāḍide silbid:
vaṁ, bhaṁ, maṁ, yaṁ, raṁ, laṁ

Tähendus: "VAM" puhastab ja tasakaalustab emotsioone, aidates vabaneda hirmust ja loovuse blokeeringutest.

3. Maṇipūra ehk nabatšakra –

* bīja mantra: **RAM̐**

- **Asukoht:** Naba, hara, päikesepõimik
- **Element:** Tuli
- **Sanskriti helid:** 10 heli
  - Konsonandid: **ka, kha, ga, gha, ṅa, ca, cha, ja, jha, ṅa**
- Sümboliseerib kümne kroonlehega lootost.
ḍaṁ, ḍhaṁ, ṇaṁ, taṁ, thaṁ, daṁ, dhaṁ, naṁ, paṁ, phaṁ

Tähendus: "RAM" suurendab enesekindlust ja sisemist jõudu, puhastab energiat, põletades negatiivsed mõjud.

4. Anāhata ehk südametšakra –

* bija mantra: **YAM**

- **Asukoht:** Südame piirkond
- **Element:** Õhk
- **Sanskriti helid:** 12 heli - Konsonandid:
ṭa, ṭha, ḍa, ḍha, ṇa, ta, tha, da, dha, na, pa, pha
- kaheteistkümne kroonlehega lootoseõiel

kaṁ, khaṁ, gaṁ, ghaṁ, ṇaṁ, caṁ, chaṁ, jaṁ, jhaṁ, ṇaṁ, ṭaṁ, ṭhaṁ

Tähendus: "YAM" avab südame tingimusteta armastusele ja kaastundele, tasakaalustab emotsioone.

5. Viśuddhi ehk kõritšakra –

* bija mantra: **HAM**

- **Asukoht:** Kõripõhjas
- **Element:** Eeter
- **Sanskriti helid:** 16 heli
  - Vokaalid ja mõned poolvokaalid: **a, ā, i, ī, u, ū, ṛ, ṝ, ḷ, ḹ, e, ai, o, au, am, ah**
- Kujutatud kuusteistkroonlehelise lootoseõiega:

Am̐, Ām̐, Im̐, Īm̐, Um̐, Ūm̐, Ṛm̐, Ṝm̐, ḷm̐, ḹm̐,

Em̐, Al̐m̐, Om̐, Aum̐, Ah̐, Aham̐

- **Tähendus:** HAM puhastab ja avab suhtlemise kanaleid, soodustades tõe ja loovuse väljendamist.

6. Ājñā ehk kolmanda silma šakra –

* bīja mantra: **OM̐**

- **Asukoht:** Kulmude vaheline piirkond
- **Element:** Mõistus / valgustatus
- **Sanskriti helid:** 2 heli
  - Mantrad: **Om̐, Aum̐**
- Kujutatud kahe kroonlehega lootoseõiega.

Haṁ, Kṣaṁ

Nāḍid: Ajna tšakra juhhib ida ja pingala kokkupuute ja integreerimise kõrgemat taset.

Tähendus: "OM" ühendab kõik teadvuse tasandid, avades intuitsiooni ja vaimse selguse.

7. Sahasrāra ehk kroontšakra –

* bīja mantra: vaikne **OM̐**

Asukoht: Pea ülaosa

Element: Puhas teadvus

Sanskriti helid: Kõik 50 heli (vokaalid ja konsonandid)

See tšakra on tuhande kroonlehega lootoseõis, kus kõik helid sulanduvad ühtseks vibratsiooniks.

Śiva ehk Maheśvara sūtra

1. अइउण् - a i u ṅ
2. ऋलृक् - ṛ ṛ ḷ k
3. एओङ् - e o ṅ
4. ऐऔच् - ai au c
5. हयवरट्वरट् - ha ya va ra ṭ
6. लण् - la ṅ
7. जमङणनम् - ña ma ṅa ṅa na m
8. झभञ् - jha bha ṅ
9. घढधष् - gha ḍha dha ṣ
10. जबगडदश् - ja ba ga ḍa da ś
11. खफछठथचटतव् - kha pha cha ṭha tha ca ṭa ta v
12. कपय् - ka pa y
13. शषसर् - śa ṣa sa r
14. हल् - ha l

